

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 222/2023
12.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Драгана Филиповић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Петар Кочић“ из Инђије, коју заступа директор Светлана Пршут, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3620/22 од 15.09.2022. године, у седници одржаној 12.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3620/22 од 15.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Старој Пазови, Судска јединица у Инђији П1 458/21 од 11.04.2022. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужилци исплати, на име трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, за период од 01.03.2018. године до 28.02.2021. године, износ од 119.544,88 динара са законском затезном каматом почев од 29.03.2022. године до исплате, као и износ од 27.278,11 динара, на име законске затезне камате обрачунате од доспелости до 28.03.2022. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилци исплати, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада, за период од 01.03.2018. године до 28.02.2021. године, износ од 114.613,50 динара са законском затезном каматом од 29.03.2022. године до исплате, као и износ од 26.967,00 динара, на име законске затезне камате обрачунате од доспелости до 28.03.2022. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилци плати трошкове парничног поступка у износу од 60.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности одлуке о трошковима, до исплате. Ставом четвртим изреке, тужилца је ослобођена од обавезе плаћања судских такси у поступку.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3620/22 од 15.09.2022. године, преиначена је пресуда Основног суда у Старој Пазови, Судска јединица у Инђији П1 458/21 од 11.04.2022. године и одбијен захтев тужилце да се обавезе тужена да јој за период од 01.03.2018. године до 28.02.2021. године, исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада у износу од 114.613,50 динара, са законском затезном каматом од 29.03.2022. године до исплате, као и износ од 26.967,00 динара на име затезне камате обрачунате до 28.03.2022. године; накнаду трошкова за регрес за коришћење годишњег

одмора у износу од 119.544,88 динара, са затезном каматом од 29.03.2022. године до исплате, као и износ од 27.278,11 динара, на име затезне камате обрачунате до 28.03.2022. године, као и накнаду трошкова парничног поступка у износу од 60.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је изјавила благовремену ревизију на основу члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11... 18/20) и утврдио да је ревизија тужилце неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а у ревизији тужилце се не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је у радном односу код тужене на радном месту ..., са коефицијентом за обрачун плате 6,30. Тужена је, у спорном периоду, тужилци обрачунавала плату тако што је коефицијент радног места множен основицом за дати месец, а уколико је тако обрачуната висина основне плате била нижа од минималне зараде, тужена је тужилци вршила корекцију до минималне зараде. На обрачунским листама плате тужилце није исказана, као посебна ставка, накнада за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Висина потраживања тужилце, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, за утужени период, утврђена је вештачењем од стране судског вештака економско-финансијске струке, спрам параметара Посебног колективног уговора за Јавна предузећа у комуналној делатности, који се могу сматрати најприменљивијим, рачунајући висину накнаде трошкова за исхрану у току рада у дневном износу од 250,00 динара бруто и месечни износ регреса за коришћење годишњег одмора у висини од 1/12 минималне зараде у Републици Србији, према којој варијанти је и тужилца определила свој тужбени захтев.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужилце усвојио и тужену обавезао да јој исплати предметне накнаде у износима утврђеним вештачењем. По мишљењу првостепеног суда, у износу минималне зараде која је тужиоцу исплаћивана у утуженом периоду, не могу бити садржане предметне накнаде а пошто право на накнаду предметних трошкова на основу Закона о платама у државним органима и јавним службама, није реализовано конкретном исплатом, првостепени суд је закључио да је тужена дужна да тужилци предметне накнаде исплати, на основу одредбе чл. 111. и 112. Закона о раду.

Другостепени суд је, усвајањем жалбе тужене, преиначио првостепену пресуду тако што је тужбене захтеве тужилце одбио налазећи да се у погледу уређивања плата, накнада и других примања запослених у јавним службама, примењује одредба члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), којом је прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, а наведена одредба посебног закона искључује примену опште норме и Закона о раду.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Закон о раду у одредби члана 105. став 3. прописује да се под зарадом сматрају сва примања из радног односа осим примања из члана 14, 42. став 3. тачке 4. и 5, члана 118. став 1. тачка 1. – 4, члана 119, члана 120. тачка 1. и члана 158. тог Закона. Према одредби члана 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду, запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и на регрес за коришћење годишњег одмора, а висина трошкова из става 1. тачка 5. тог члана мора бити изражена у новцу (став 2.).

Закон о платама у државним органима и јавним службама прописао је начин утврђивања плате, додатака, накнада и осталих примања, поред осталог и за запослене у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Плату запослених у јавним службама одређује основна плата коју чини производ основнице за обрачун плате (коју утврђује Влада) и коефицијента (утврђених актом Владе), додатака на плату прописаних тим Законом (минули рад, прековремени рад, теренски додатак, рад ноћу и на дан државних и верских празника) и обавезе које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате. Према одредби члана 4. став 1. тог Закона, коефицијент плате изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора.

Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник Републике Србије“ број 21/2015, 92/2020), предвиђено је да уколико основна плата запосленог која је утврђена на основу основнице за обрачун и исплату плате и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун плате за пуно радно време и остварени стандардни учинак, је нижа од минималне зараде, основна плата утврђена на напред описани начин исплаћује се у висини минималне зараде (члан 20.). Исто решење садржано је и у члану 31. Посебног колективног уговора за државне органе („Службени гласник Републике Србије“ број 38/2019, 55/2020), а према одредби члана 48. тог Општег акта, запослени може да оствари право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора од 2020. године, ако се за такву врсту накнаде стекну услови у буџету Републике Србије, тако што висину тих накнада утврђује Влада.

Дакле, регулатива обрачуна и исплате плата у јавним службама у складу са нормама посебног закона, није истоветна регулативи обрачуна и исплате зарада према правилима која се примењују у општем радно-правном режиму, јер појам зараде у одређеним радним срединама и плате нема јединствено значење, што се директно одржава на различитост услова, начина и обима права на накнаду предметних трошкова. Обрачуном плате запосленима у јавним службама, применом посебних закона и општих аката, запослени на одређеним радним местима са најнижим коефицијентом, примају плату у нижем износу од минималне зараде и у тој ситуацији вршена исплата плате до висине вредности минималне зараде. Међутим, исплатом плате запосленима у јавним службама у висини вредности минималне зараде, не активирају се правила општег радно-правног статуса према коме запослени, који у

складу са Законом о раду, остварује право на исплату минималне зараде има право на увећану зараду и накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, у смислу одредбе члана 108. и 118. Закона о раду. Горе наведени посебни прописи не предвиђају право на накнаду за исхрану и регрес за коришћење годишњег одмора посебном нормом, јер су ове накнаде обухваћене и садржане у коефицијенту за обрачун плате (члан 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама), што значи да се иста остварују кроз обрачун и исплату плата, услед чега нема ни основа (упућујућих норми) да се примењују Параметри из колективних уговора за запослене у јавним предузећима, односно Општег колективног уговора. Стога, према садржају наведених посебних закона, нема правне празнине по питању права на исплату накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, због чега нема ни услова за супсидијерну примену Закона о раду (члан 2. Закона о раду), што значи да је тужбени захтев тужиље неоснован.

На основу Закључка усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата, у ком је садржан додатак на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог. Из тих разлога се наводима ревизије тужиље неосновано побија правилност примене материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1, 154. и 165. став 2. Закона парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона парничном поступку.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић